

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1. Загальна інформація про навчальну дисципліну

Повна назва навчальної дисципліни	Страхування
Повна офіційна назва закладу вищої освіти	Сумський державний університет
Повна назва структурного підрозділу	Навчально-науковий інститут бізнесу, економіки та менеджменту. Кафедра фінансових технологій і підприємництва
Розробник(и)	Журавка Олена Сергіївна
Рівень вищої освіти	Перший рівень вищої освіти, НРК – 6 рівень, QF-LLL – 6 рівень, FQ-EHEA – перший цикл
Тривалість вивчення навчальної дисципліни	один семестр
Обсяг навчальної дисципліни	Обсяг становить 5 кред. ЄКТС, 150 год., з яких 1 кред. ЄКТС, 30 год. становить курсова робота. Для денної форми навчання 60 год. становить контактна робота з викладачем (24 год. лекцій, 36 год. практичних занять), 90 год. становить самостійна робота.
Мова викладання	Українська

2. Місце навчальної дисципліни в освітній програмі

Статус дисципліни	Обов'язкова навчальна дисципліна для освітньої програми "Фінанси"
Передумови для вивчення дисципліни	Фінанси
Додаткові умови	Додаткові умови відсутні
Обмеження	Обмеження відсутні

3. Мета навчальної дисципліни

Метою навчальної дисципліни є формування у студентів сучасного конструктивного мислення та системи фундаментальних знань з теорії й практики страхування, організації страхової діяльності та особливостей функціонування страхового ринку, розвиток здатності аналізувати страхові процеси, приймати обґрунтовані рішення у сфері фінансів, страхування та перестраховування.

4. Зміст навчальної дисципліни

Тема 1 СУТНІСТЬ, ПРИНЦИПИ ТА РОЛЬ СТРАХУВАННЯ

Страховий захист як елемент економічної безпеки суб'єктів господарювання та життєдіяльності людей на випадок шкоди, зумовленої ризиковими обставинами. Страхові фонди як матеріальна основа страхового захисту. Форми організації фондів страхового захисту. Економічна необхідність та сутність страхування. Функції страхування. Специфічні терміни і поняття, які використовуються в страхуванні. Принципи страхування. Страхування як необхідний елемент ринкової економіки. Страхування, як важливий елемент забезпечення стійкого суспільного розвитку (роль страхування в забезпеченні цілей сталого розвитку).

Тема 2 КЛАСИФІКАЦІЯ СТРАХУВАННЯ

Класифікація страхування, її наукове та практичне значення. Ознаки класифікації: історичні, економічні, юридичні. Класифікація за об'єктами страхування. Галузі страхування: майнове, страхування відповідальності, особове страхування. Класи страхування. Класифікація за формами проведення.

Тема 3 СТРАХОВІ РИЗИКИ ТА ЇХ ОЦІНКА

Поняття ризику у страхуванні. Основні характеристики страхових ризиків. Методи управління ризиком (уникнення, запобігання, поглинання, страхування). Загальні підходи та принципи класифікації страхових ризиків. Характеристика ризиків в страховій діяльності. Специфіка ризиків у страхуванні майна, відповідальності, в особовому страхуванні. Оцінка ризику й визначення доцільності його страхування. Управління ризиком та його основні етапи. Контроль за ризиком та його фінансування.

Тема 4 СТРАХОВИЙ РИНОК

Структура, об'єкти і суб'єкти страхового ринку. Основні елементи внутрішньої системи страхового ринку. Зовнішнє оточення страхового ринку. Інфраструктура страхового ринку. Типи й види страхових організацій, які створюються в Україні. Страхові посередники та їх роль на страховому ринку. Об'єднання страховиків та інших учасників ринку, їх функції, завдання та місце на страховому ринку. Основні показники розвитку страхового ринку. Характеристика сучасного стану страхового ринку. Зміни в системі страхування, викликані воєним станом.

Тема 5 СТРАХОВА ОРГАНІЗАЦІЯ

Організація страхової справи. Системи страхування (пропорційної вартості, першого ризику, за відновленою вартістю, граничного страхового забезпечення, дійсної вартості). Місце і роль страхових компаній в економіці країни. Основні типи страхових організацій. Організаційна структура страхової організації та характеристика її структурних підрозділів. Відокремлені підрозділи страховика, їх призначення – представництва, агентства, філії (відділення). Управління страховою компанією. Страхові договори, порядок їх підготовки й укладання.

Тема 6 ОСНОВИ АКТУАРНИХ РОЗРАХУНКІВ І МЕТОДИ ОБЧИСЛЕННЯ ТАРИФНИХ СТАВОК

Визначення страхового тарифу. Структура тарифної ставки. Мета та принципи тарифної політики у страхуванні. Актuarні розрахунки та їх види. Страхова статистика. Основні показники страхової статистики. Методика обчислення страхових тарифів за ризиковими видами страхування. Особливості розрахунку страхових тарифів за різними видами страхування життя. Таблиця смертності, її складові.

Тема 7 ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ СТРАХОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Необхідність і значення державного регулювання страхової діяльності. Правове регулювання страхової діяльності в Україні. Закон України «Про страхування». Завдання та функції органів державного нагляду за страховою діяльністю в Україні. Особливості ліцензування страховиків. Порядок створення, функціонування та ліквідації страхових компаній. Контроль за діяльністю страховиків.

Тема 8 ОСОБИСТЕ СТРАХУВАННЯ

Сутність і призначення особистого страхування, його значення і роль в забезпеченні соціального захисту громадян. Стан і розвиток особистого страхування. Класифікація особистого страхування. Основні види і форми особистого страхування. Страхування життя і його основні види. Страхування від нещасних випадків. Основні види страхування від нещасних випадків, їх характеристика. Медичне страхування та його значення. Добровільне медичне страхування. Практика проведення медичного страхування в Україні. Роль особистого страхування у забезпеченні соціально-економічної стійкості суспільства та досягненні цілей сталого розвитку.

Тема 9 СТРАХУВАННЯ МАЙНА

Майнове страхування, його необхідність і значення. Страхування майна юридичних осіб. Види договорів майнового страхування. Основні умови страхування. Страхова оцінка і страхова сума. Принципи страхового відшкодування та визначення розміру збитку. Особливості страхування сільськогосподарських підприємств. Страхування транспортних засобів. Страхування майна громадян: будівель і споруд, тварин, домашнього та іншого майна. Розвиток галузі майнового страхування в Україні.

Тема 10 СТРАХУВАННЯ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ

Відповідальність як об'єкт страхових відносин. Необхідність, економічна сутність і особливості страхування відповідальності. Підгалузі і види страхування відповідальності. Умови страхування цивільної відповідальності власників автотransпортних засобів. Моторне (транспортне) страхове бюро і його функції. Інші види страхування відповідальності. Перспективи розвитку галузі страхування відповідальності. Страхування цивільної відповідальності як інструмент соціальної та економічної стійкості суспільства в контексті досягнення цілей сталого розвитку.

Тема 11 ПЕРЕСТРАХУВАННЯ І СПІВСТРАХУВАННЯ

Сутність перестраховання та його значення. Суб'єкти перестраховання. Зміст договору перестраховання. Законодавче регулювання операцій з перестраховання в Україні. Методи перестраховання. Факультативне перестраховання. Облігаторне перестраховання. Факультативно-облігаторне перестраховання. Форми проведення перестраховальних операцій. Квотні й ексцедентні договори пропорційного перестраховання, їх характеристика, переваги та недоліки. Непропорційне перестраховання: на базі ексцеденту збитку, на базі ексцеденту збитковості. Співстраховання й механізм його застосування. Страхові пули, їх значення та види. Перспективи і напрямки розвитку перестраховання в Україні.

Тема 12 РОЗВИТОК СТРАХОВИХ ВІДНОСИН І СТРАХОВОГО РИНКУ В ЗАРУБІЖНИХ КРАЇНАХ

Страховий ринок країн ЄС: загальна характеристика, структура, особливості розвитку. Засади нагляду за страховою діяльністю у країнах ЄС. Особливості нагляду за діяльністю страхових посередників у країнах ЄС. Директиви ЄС щодо регулювання страхової діяльності. Правила єдиної ліцензії щодо здійснення страхової діяльності у країнах ЄС. Основні тенденції розвитку світового страхового ринку. Страховий ринок США. Страхові ринки інших країн. Шляхи наближення вітчизняної законодавчої і нормативної бази страхування до міжнародних стандартів.

5. Очікувані результати навчання навчальної дисципліни

Після успішного вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти зможе:

РН1	Знати економічну природу страхування, його функції та принципи, місце страхування в системі фінансових відносин; підходи до класифікації страхування; структуру та показники розвитку страхового ринку, специфіку функціонування страхових посередників та інших учасників страхового ринку; розуміти особливості проведення особистого, майнового та страхування відповідальності, здійснення перестрахових операцій.
РН2	Володіти методичним інструментарієм при дослідженні основних тенденцій та показників розвитку страхового ринку в цілому та окремих його сегментів, обробляти та аналізувати інформацію з різних джерел. Вміти аналізувати та оцінювати страхові ризики; визначати страхові премії, збитки та страхові відшкодування за видами страхування.
РН3	Розуміти принципи, методи та інструменти державного регулювання страхових відносин та діяльності учасників страхового ринку; знати особливості державного регулювання порядку здійснення страхування та перестраховання.
РН4	Володіти методичним інструментарієм здійснення контрольних функцій у сфері страхування.
РН5	Визначати та ідентифікувати місце страхування у загальній системі знань. Розуміти роль страхування у соціально-економічному розвитку країни.

6. Роль навчальної дисципліни у досягненні програмних результатів

Програмні результати навчання, досягнення яких забезпечує навчальна дисципліна.

Для спеціальності 072 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок:

ПР4	Знати механізм функціонування державних фінансів, у т.ч. бюджетної та податкової систем, фінансів суб'єктів господарювання, фінансів домогосподарств, фінансових ринків, банківської системи, страхування та фондового ринку.
ПР5	Володіти методичним інструментарієм діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у т.ч. бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська система, страхування та фондовий ринок).

ПР7	Розуміти принципи, методи та інструменти державного та ринкового регулювання діяльності в сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондовий ринок.
ПР11	Володіти методичним інструментарієм здійснення контрольних функцій у сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондовий ринок.
ПР23	Визначати досягнення і ідентифікувати цінності суспільства на основі розуміння місця предметної області у загальній системі знань, використовувати різні види та форми рухової активності для ведення здорового способу життя.

7. Роль навчальної дисципліни у досягненні програмних компетентностей

Програмні компетентності, формування яких забезпечує навчальна дисципліна:

Для спеціальності 072 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок:

ПК1	ЗК03. Здатність планувати та управляти часом.
ПК2	ЗК06. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні
ПК3	ЗК08. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
ПК4	ЗК10. Здатність працювати у команді.
ПК5	ЗК14. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.
ПК6	СК01. Здатність досліджувати тенденції розвитку економіки за допомогою інструментарію макро- та мікроекономічного аналізу, оцінювати сучасні економічні явища.
ПК7	СК02. Розуміння особливостей функціонування сучасних світових та національних фінансових систем та їх структури.
ПК8	СК03. Здатність до діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у т.ч. бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська система, страхування та фондовий ринок).
ПК9	СК05. Здатність застосовувати знання законодавства у сфері монетарного, фіскального регулювання та регулювання фінансового ринку.
ПК10	СК08. Здатність виконувати контрольні функції у сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку.
ПК11	СК10. Здатність визначати, обґрунтовувати та брати відповідальність за професійні рішення.

8. Види навчальних занять

Тема 1. СУТНІСТЬ, ПРИНЦИПИ ТА РОЛЬ СТРАХУВАННЯ

Лк1 "Сутність, принципи та роль страхування" (денна)

Сутність страхування, як економічної категорії та його специфічні риси. Основні категорії страхування. Еволюція розвитку страхової справи. Функції страхування. Принципи страхування. Роль та значення страхування в системі економічних відносин.

Пр1 "Сутність, принципи та роль страхування" (денна)

Необхідність страхового захисту. Страховий фонд суспільства як матеріальна основа забезпечення страхового захисту. Основні категорії страхування. Витоки страхування та його розвиток. Сутність і функції страхування. Принципи страхування. Роль страхування в умовах ринкової економіки. Страхування, як важливий елемент забезпечення стійкого суспільного розвитку (роль страхування в забезпеченні цілей сталого розвитку). Вирішення задач за темою (розрахунок страхової суми, премії, страхового відшкодування з урахуванням франшизи та на основі принципу контрибуції). Експрес-опитування та опрацювання питань щодо експертної оцінки, доповіді, повідомлення.

Тема 2. КЛАСИФІКАЦІЯ СТРАХУВАННЯ

Лк2 "Класифікація страхування" (денна)

Класифікація за критеріями страхування. Класифікація за ознаками страхування. Класи страхування. Форми проведення страхування. Страхування, за яким встановлено обов'язок страхувати ризики.

СЗ1 "Класифікація страхування" (денна)

Необхідність класифікації страхування, її наукове та практичне значення. Класифікація за критеріями та ознаками страхування. Класи страхування. Страхування, за яким встановлено обов'язок страхувати ризики (договори страхування, обов'язковість яких визначено законом). Розвиток InsurTech як нової класифікаційної ознаки страхування. Вплив цифрових технологій на еволюцію страхування в Україні. Експрес-опитування та опрацювання питань щодо експертної оцінки.

Тема 3. СТРАХОВІ РИЗИКИ ТА ЇХ ОЦІНКА

Лк3 "Страхові ризики та їх оцінка" (денна)

Поняття та основні характеристики ризику. Ознаки страхового ризику. Характеристика ризиків в страховій діяльності. Управління страховими ризиками (ризик-менеджмент у страхуванні).

СЗ2 "Страхові ризики та їх оцінка" (денна)

Поняття, основні характеристики та класифікація ризиків. Особливості визначення ризику в страхуванні. Оцінка ризику і визначення доцільності його страхування. Ризики в системі управління страховою компанією. Ризик-менеджмент страхової організації. Характеристика основних етапів управління ризиками. Практичний кейс: на прикладі окремого виду страхування запропонувати комплексне управління ризиками. Експрес-опитування та опрацювання питань щодо експертної оцінки.

Тема 4. СТРАХОВИЙ РИНОК

Лк4 "Страховий ринок" (денна)

Загальна характеристика страхового ринку. Класифікація та функції страхового ринку. Структура страхового ринку. Діяльність страхових посередників на страховому ринку. Об'єднання страховиків й учасників страхового ринку та їх функції. Тенденції розвитку страхового ринку України.

Пр2 "Страховий ринок" (денна)

Поняття страхового ринку. Класифікація страхових ринків. Структура та елементи інфраструктури страхового ринку. Особливості діяльності прямих страхових посередників (страхові агенти та брокери). Основні показники, що характеризують рівень розвитку страхової галузі. Аналіз показників розвитку страхового ринку України. Практичні кейси - аналітичні звіти в розрізі теми. Експрес-опитування та опрацювання питань щодо експертної оцінки, доповіді, повідомлення.

СЗЗ "Страховий ринок" (денна)

Непрямі страхові посередники та їх роль на страховому ринку. Об'єднання страховиків, учасників страхового ринку та їх функції. Інноваційні методи продажу страхових продуктів, розвиток їх в Україні. Розвиток цифрових каналів збуту страхових продуктів: онлайн-брокери та маркетплейси. Особливості функціонування вітчизняного страхового ринку в умовах воєнного стану. Розвиток InsurTech-ринку в Україні та світі. Експрес-опитування та опрацювання питань щодо експертної оцінки, доповіді, повідомлення. Висвітлення вимог щодо написання курсової роботи.

Тема 5. СТРАХОВА ОРГАНІЗАЦІЯ

Лк5 "Страхова організація" (денна)

Системи страхової відповідальності. Організаційна структура страхової організації та характеристика її структурних підрозділів. Відокремлені підрозділи страховика, їх призначення – представництва, агентства, філії (відділення). Управління страховою компанією. Порядок укладання й ведення договору страхування.

Пр3 "Страхова організація" (денна)

Системи страхової відповідальності. Розв'язання задач за темою (розрахунок страхового відшкодування за системами страхування (дійсної вартості, першого ризику, граничної вартості, пропорційної системи). Висвітлення вимог до змісту та порядку виконання комплексного практичного кейсу.

СЗ4 "Страхова організація" (денна)

Страхова компанія як необхідний суб'єкт страхового ринку. Організаційні форми, типи страхових компаній та характеристика її структурних підрозділів. Управління страховою компанією. Порядок укладання й ведення договору страхування. Електронний страховий поліс: переваги та проблеми впровадження. Цифрові екосистеми страхових компаній: мобільні додатки та онлайн-сервіси. Перспективи впровадження повністю цифрових страхових компаній (digital-only insurers). Експрес-опитування та опрацювання питань щодо експертної оцінки.

Тема 6. ОСНОВИ АКТУАРНИХ РОЗРАХУНКІВ І МЕТОДИ ОБЧИСЛЕННЯ ТАРИФНИХ СТАВОК

<p>Лк6 "Основи актуарних розрахунків і методи обчислення тарифних ставок" (денна)</p> <p>Визначення та структура страхового тарифу. Тарифна політика страховика та принципи її формування. Актуарні розрахунки та їх види. Основні показники страхової статистики. Особливості розрахунку страхових тарифів з ризикових видів страхування. Особливості розрахунку страхових тарифів з страхування життя.</p>
<p>Пр4 "Основи актуарних розрахунків і методи обчислення тарифних ставок" (денна)</p> <p>Методика розрахунку страхових тарифів з ризикових видів страхування. Особливості розрахунку страхових тарифів з страхування життя. Таблиця смертності, її складові. Розв'язання задач за темою (розрахунок страхових тарифів з ризикових видів страхування та страхування життя).</p>
<p>С35 "Основи актуарних розрахунків і методи обчислення тарифних ставок" (денна)</p> <p>Визначення страхового тарифу. Структура тарифної ставки. Мета та принципи тарифної політики у страхуванні. Актуарні розрахунки та їх види. Страхова статистика. Актуарій, його завдання і функції. Професія актуарія: компетенції та перспективи розвитку в Україні та світі. Експрес-опитування та опрацювання питань щодо експертної оцінки.</p>
<p>Тема 7. ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ СТРАХОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ</p>
<p>Лк7 "Державне регулювання страхової діяльності" (денна)</p> <p>Основи регулювання страхової діяльності. Завдання та функції державного нагляду за страховою діяльністю в Україні. Роль Національного банку України у регулюванні страхового ринку. Проведення та ліцензування страхової діяльності. Порядок реорганізації і ліквідації страхової компанії.</p>
<p>С36 "Державне регулювання страхової діяльності" (денна)</p> <p>Необхідність, мета та значення державного регулювання страхової діяльності. Методи державного регулювання страхової діяльності та їх характеристика. НБУ, як регулятор страхового ринку, його завдання та функції. Умови ліцензування страхової діяльності. Особливості реорганізації і ліквідації страхової компанії. Особливості регулювання діяльності страхових компаній в умовах воєнного стану. Страховий омбудсмен. Захист страхових інтересів страхувальників в Україні. Експрес-опитування та опрацювання питань щодо експертної оцінки, доповіді, повідомлення.</p>
<p>Тема 8. ОСОБИСТЕ СТРАХУВАННЯ</p>
<p>Лк8 "Особисте страхування" (денна)</p> <p>Економічний зміст та класифікація особистого страхування. Страхування життя. Страхування від нещасних випадків. Медичне страхування.</p>

Пр5 "Особисте страхування" (денна)

Призначення, сутність та класифікація особистого страхування. Страхування життя: види, умови та порядок укладання договорів. Страхування життя як фактор соціальної безпеки населення. Необхідність та значення страхування від нещасних випадків. Характеристика видів страхування від нещасних випадків. Використання чат-ботів і віртуальних асистентів в сфері особистого страхування. Страхування життя та здоров'я в умовах війни: нові ризики і можливості для України. Опрацювання питань щодо експертної оцінки, доповіді, повідомлення. Розв'язання задач за темою (розрахунок страхової суми, премії та страхової виплати за договорами страхування життя, страхування від нещасних випадків). Порівняльний аналіз страхових продуктів зі страхування життя на прикладі реальних страхових компаній України.

Пр6 "Особисте страхування" (денна)

Необхідність, зміст та структура медичного страхування. Моделі систем медичного страхування на прикладі зарубіжних країн. Обов'язкове медичне страхування. Добровільне медичне страхування. Послуги асистансу у медичному страхуванні. Основні умови медичного страхування громадян, які від'їжджають за кордон. Медичне страхування як складова досягнення ЦСР. Цифрові сервіси у медичному страхуванні. Медичне страхування населення під час війни: виклики та інноваційні рішення. Розв'язання задач за темою (розрахунок страхової суми, премії та страхової виплати за договорами страхування від нещасних випадків та медичного страхування). Порівняльний аналіз страхових продуктів медичного страхування та послуг медичного асистансу на прикладі реальних страхових компаній України. Захист комплексного практичного кейсу

Тема 9. СТРАХУВАННЯ МАЙНА

Лк9 "Страхування майна" (денна)

Загальні положення майнового страхування. Страхування майна юридичних осіб. Страхування майна сільськогосподарських підприємств. Страхування майна фізичних осіб. Страхування транспортних засобів і вантажів.

Пр7 "Майнове страхування" (денна)

Загальні положення майнового страхування: економічний зміст, об'єкти та види. Страхування майна юридичних осіб: об'єкти, види, основні умови та порядок укладання договорів страхування. Особливості страхування майна сільськогосподарських підприємств. Роль страхування сільськогосподарських ризиків у продовольчій безпеці. Страхування транспортних засобів і вантажів. Проблеми та перспективи розвитку автострахування в умовах воєнних ризиків. Порівняльний аналіз страхових продуктів із автокаско-страхування на прикладі реальних страхових компаній України. Експрес-опитування за темою. Розв'язання задач за темою (розрахунок страхової суми, премії та страхового відшкодування за договорами страхування майна).

Пр8 "Майнове страхування" (денна)

Страхування майна фізичних осіб: принципи страхового захисту власності громадян, об'єкти та основні умови страхування. Мікрострахування в сфері майнового страхування. Використання IoT (інтернету речей) у майновому страхуванні. Порівняльний аналіз страхових продуктів зі страхування майна громадян на прикладі реальних страхових компаній України. Експрес-опитування за темою. Розв'язання задач за темою (розрахунок страхової суми, премії та страхового відшкодування за договорами страхування майна). Захист комплексного практичного кейсу

Тема 10. СТРАХУВАННЯ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ

Лк10 "Страхування відповідальності" (денна)

Економічна сутність, необхідність, види та особливості страхування відповідальності. Обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів. Функції моторно-транспортного страхового бюро України. Міжнародна система "Зелена картка", система організації та її значення. Страхування інших видів відповідальності.

Пр9 "Страхування відповідальності" (денна)

Необхідність, сутність і особливості страхування відповідальності. Основні види і форми страхування відповідальності. Обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів. Опрацювання питань щодо експертної оцінки, доповіді, повідомлення. Вирішення задач за темою (визначення страхової суми, розрахунок премії та страхової виплати за договорами страхування відповідальності)

Пр10 "Страхування відповідальності" (денна)

Функції моторно-транспортного страхового бюро України (МТСБУ). Міжнародна система страхування «Зелена картка». Страхування інших видів відповідальності. Цифровізація автострахування: електронний поліс ОСЦПВ. Інноваційні страхові продукти в сфері страхування відповідальності. Страхування екологічної відповідальності як інструмент охорони довкілля. Експрес-опитування. Розв'язання задач за темою (розрахунок страхової премії та страхової виплати за договорами страхування відповідальності). Захист комплексного практичного кейсу.

Тема 11. ПЕРЕСТРАХУВАННЯ І СПІВСТРАХУВАННЯ

Лк11 "Перестрахування і співстрахування" (денна)

Сутність перестрахування та його значення. Основні види перестраховальних операцій. Види договорів перестрахування. Співстрахування й механізм його застосування.

Пр11 "Перестраховання і співстраховання" (денна)

Необхідність, сутність і принципи перестраховання. Методи перестраховання, їх характеристика. Пропорційна форма перестраховання. Види договорів пропорційного перестраховання. Непропорційна форма перестраховання. Види договорів непропорційного перестраховання. Співстраховання і механізм його застосування. ризиків у нерезидентів. Тенденції розвитку вітчизняного ринку перестраховання. Розвиток перестраховання в Україні як механізму управління воєнними ризиками. Опрацювання питань щодо експертної оцінки, доповіді, повідомлення. Розв'язання задач за темою (розрахунок страхової суми, премії та страхового відшкодування за договорами пропорційного та непропорційного перестраховання). Захист курсової роботи.

Тема 12. РОЗВИТОК СТРАХОВИХ ВІДНОСИН І СТРАХОВОГО РИНКУ В ЗАРУБІЖНИХ КРАЇНАХ

Лк12 "Розвиток страхових відносин і страхового ринку і в зарубіжних країнах" (денна)

Характеристика страхового ринку Європейського Союзу. Загальноєвропейська система страхового нагляду. Загальна характеристика структури та тенденцій розвитку страхового ринку Європейського Союзу. Директиви ЄС щодо регулювання страхової діяльності. Правила єдиної ліцензії щодо здійснення страхової діяльності у країнах ЄС.

С37 "Розвиток страхових відносин і страхового ринку і в зарубіжних країнах" (денна)

Становлення та тенденції розвитку сучасного страхового ринку Європейського Союзу. Аналіз стану та перспективи розвитку ринку страхування (окремих країн) Європейського Союзу. Організація страхового нагляду в країнах Європейського Союзу. Вимоги правил єдиної ліцензії на здійснення страхової діяльності в Європейському Союзі. Європейські інвестиції в страхову систему України та їх вплив на вітчизняний страховий ринок. Страховий ринок США. Страхові ринки інших країн. Шляхи наближення вітчизняної законодавчої і нормативної бази страхування до міжнародних стандартів. Захист курсової роботи.

9. Стратегія викладання та навчання

9.1 Методи викладання та навчання

Дисципліна передбачає навчання через:

МН1	Лекційне навчання
МН2	Практикоорієнтоване навчання
МН3	Кейс-орієнтоване навчання
МН4	Навчання на основі досліджень (RBL)

Лекційні заняття забезпечують студентів комплексом теоретичних і практичних знань зі страхування (РН 1- РН 5). Лекції доповнюються семінарськими та практичними заняттями, спрямованими на формування вмінь користуватися законодавчо-нормативними актами, що регулюють страхові відносини; аналізувати й оцінювати основні тенденції розвитку страхового ринку; визначати страхові суми та премії, розраховувати збитки і страхові відшкодування за різними видами страхування, що формує практикоорієнтоване навчання (РН 2 - РН 5). Кейс-орієнтоване навчання реалізується через роботу в малих групах під час підготовки пошуково-аналітичного завдання комплексного практичного кейсу (РН 2, РН 3,

PH 4). Навчання на основі досліджень здійснюється шляхом написання та захисту курсової роботи, виконання якої сприяє формуванню навичок самостійного проведення дослідження, опрацювання наукових джерел, узагальнення практичного матеріалу та формулювання обґрунтованих висновків за темою дослідження (PH 1-PH 5)

9.2 Види навчальної діяльності

НД1	Інтерактивні лекції
НД2	Підготовка до семінарських (практичних) занять
НД3	Підготовка комплексного практичного кейсу (робота в малих групах).
НД4	Підготовка курсової роботи

10. Методи та критерії оцінювання

10.1. Критерії оцінювання

Визначення	Чотирибальна національна шкала оцінювання	Рейтингова бальна шкала оцінювання
Відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок	5 (відмінно)	$90 \leq RD \leq 100$
Вище середнього рівня з кількома помилками	4 (добре)	$82 \leq RD < 89$
Загалом правильна робота з певною кількістю помилок	4 (добре)	$74 \leq RD < 81$
Непогано, але зі значною кількістю недоліків	3 (задовільно)	$64 \leq RD < 73$
Виконання задовольняє мінімальним критеріям	3 (задовільно)	$60 \leq RD < 63$
Можливе повторне складання	2 (незадовільно)	$21 \leq RD < 59$
Можливе одноразове повторне складання	2 (незадовільно)	$0 \leq RD < 20$

10.2 Методи поточного формативного оцінювання

	Характеристика	Дедлайн, тижні	Зворотний зв'язок
МФО1 Опитування та усні коментарі викладача за його результатами	перевірка засвоєння лекційного матеріалу у вигляді експрес-опитування, обговорення проблемних питань та питань для самостійного вивчення	протягом семестру	усні коментарі викладача під час занять
МФО2 Настанови викладача в процесі виконання практичних завдань	пояснення та перевірка правильності виконання практичних завдань	протягом семестру	усні коментарі щодо результатів розрахунків практичних завдань

МФО3 Настанови викладача щодо виконання, обговорення та взаємооцінювання студентами захисту практичного кейсу	контроль за ходом виконання студентами пошуково-дослідного завдання, надання методичних рекомендацій у процесі роботи; після захисту кейсу здійснюється обговорення із залученням студентів для аналізу сильних і слабких сторін виконаної роботи.	8-16 тижні	усні коментарі викладача та студентів
МФО4 Настанови викладача в процесі написання курсової роботи та підготовки до захисту	консультації в процесі написання курсової роботи, рекомендації щодо структури, змісту та оформлення.	протягом семестру	усні коментарі викладача під час занять

10.3 Методи підсумкового сумативного оцінювання

	Характеристика	Дедлайн, тижні	Зворотний зв'язок
МСО1 Проміжний контроль у формі тестових завдань за підсумками опрацювання тем дисципліни	Оцінюється рівень засвоєння теоретичних знань і практичних навичок студентів. Проміжний поточний тестовий контроль здійснюється за тестовими технологіями на навчальній платформі MixSumDU	Протягом семестру	отримані бали за результатами виконання тестових контрольних завдань на платформі MIX
МСО2 Виконання комплексного практичного кейсу (підготовка, презентація, захист)	Оцінюється письмовий звіт за результатами виконання комплексного практичного кейсу та його захист у форматі ділової гри	8-16 тижні	отримані бали за результати виконаного завдання на платформі MIX, коментарі викладача
МСО3 Доповідь з проблемних питань (підготовка, презентація, захист)	Оцінюється повнота висвітлення теми, якість презентації та вміння аргументувати власну точку зору	Протягом семестру	отримані бали за результати виконаного завдання на платформі MIX, коментарі викладача

МСО4 Підсумковий контроль: екзамен	Екзамен здійснюється за тестовими технологіями на навчальній платформі MixSumDU	екзаменаційна сесія	отримані бали за результатами виконання тестових завдань екзамену на платформі MIX
МСО5 Написання та захист курсової роботи	Оцінюється змістовність та повнота висвітлення теми, якість презентації, аргументованість висновків	17-18 тижні	отримані бали за результати виконаного завдання на платформі MIX, коментарі викладача

Контрольні заходи:

		Максимальна кількість балів	Можливість перескладання з метою підвищення оцінки
Перший семестр вивчення		100 балів	
МСО1. Проміжний контроль у формі тестових завдань за підсумками опрацювання тем дисципліни		30	
	10x3	30	Ні
МСО2. Виконання комплексного практичного кейсу (підготовка, презентація, захист)		20	
		20	Ні
МСО3. Доповідь з проблемних питань (підготовка, презентація, захист)		10	
	2x5	10	Ні
МСО4. Підсумковий контроль: екзамен		40	
		40	Ні

Курсова робота:

		Максимальна кількість балів	Можливість перескладання з метою підвищення оцінки
Перший семестр вивчення		100 балів	
МСО5. Написання та захист курсової роботи		100	

		100	Ні
--	--	-----	----

Підсумкова оцінка визначається як сума балів за результатами оцінювання МСО1-МСО3 (максимально 60 балів), та балів, одержаних за результатами складання заходу ДСК у формі іспиту (максимально 40 балів). Студент допускається до іспиту за умови виконання визначених видів робіт, що формують оцінку. Для отримання загальної позитивної оцінки з дисципліни за всіма видами робіт не може бути менше 60 балів. В рамках вивчення дисципліни "Страховання" існує можливість перезарахування результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, що підтверджується відповідним документом (сертифікатом, дипломом, свідоцтвом тощо) який дозволяє однозначно ідентифікувати особу здобувача і засвідчує результати його участі у певному освітньому заході неформальної освіти.

Регламент оцінювання курсової роботи: студент має можливість отримати максимальні бали відповідно до видів завдань за таким переліком: а) оцінювання змістовних аспектів виконання курсової - 50 балів: теоретична цінність одержаних результатів - 20 балів, практична цінність одержаних результатів - 20 балів, відповідність вимогам вступу, висновків, списку літератури та додатків - 10 балів; б) оцінювання організаційних аспектів виконання курсової роботи - 20 балів: додержання графіку виконання курсової роботи - 5 балів, якість оформлення звіту - 10 балів, наявність логічної послідовності і наукового стилю викладення матеріалу - 5 балів; в) оцінювання захисту курсової роботи - 30 балів: наявність та якість презентації - 5 балів, розуміння теоретичних основ теми дослідження - 10 балів, ступінь володіння практичними аспектами теми дослідження - 10 балів, спроможність аргументувати власну точку зору щодо проблем та шляхів їх вирішення за даною роботою - 5 балів. При оцінюванні КР, яка була виконана з порушенням, без поважної причини, термінів здачі, залікова кількість балів множиться на коефіцієнт 0,8.

11. Ресурсне забезпечення навчальної дисципліни

11.1 Засоби навчання

ЗН1	Мультимедіа, відео- і звуковідтворювальна, проєкційна апаратура (відеокамери, проєктори, екрани, смартдошки тощо)
ЗН2	Комп'ютери, комп'ютерні системи та мережи
ЗН4	Бібліотечні фонди
ЗН4	Навчальна платформа MixSumDU

11.2 Інформаційне та навчально-методичне забезпечення

Основна література	
1	Страховання : навчальний посібник / О. С. Журавка, А. Г. Бухтіарова, О. М. Пахненко. – Суми : Сумський державний університет, 2020. – 350 с. https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/76863
2	Страховання [Електронний ресурс] : навч. посіб. / Т. А. Мельник, В. В. Сибірцев. – Кропивницький : Ексклюзив Систем, 2022. – 307 с. http://dspace.kntu.kr.ua/jspui/handle/123456789/11960

3	Сосновська О. О. Страхування [Електронний ресурс] : навч. посіб. / О. О. Сосновська. – Київ : Київський ун-т ім. Б. Грінченка, 2021. – 328 с. https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/39294/1/O_Sosnovska_NP_Strahovanie_2021_FITU.pdf
Допоміжна література	
1	Європейські студії у фінансах : навч. посіб. / І. О. Школьник, А. Ю. Семенов, В. М. Кремень та ін. ; за заг. ред. І. О. Школьник, А. Ю. Семенова. Суми : Сумський державний університет, 2017. 214 с.
2	Методичні вказівки до практичних та семінарських занять із дисципліни «Страхові послуги» / укладачі: О. С. Журавка, Є. К. Бондаренко, Є. Ю. Мордань. – Суми : Сумський державний університет, 2020. – 144 с.
3	Олійник О.В. Страхування: навч. посіб. / О.В. Олійник, Г.О. Нагаєва. – Харків: Стильна типографія, 2020. – 256 с.
4	Страхування : практикум / укл. Брязкало А.Є., Гладчук О.М. Кучерівська С.С. Чернівці : Чернівець. нац. ун-т, 2020. 152 с. https://archer.chnu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/7258/%D0%A1%D1%82%D1%80%D0%B0%D1%85%D1%83%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F_%D0%9F%D0%A0%D0%90%D0%9A%D0%A2%D0%98%D0%9A%D0%A3%D0%9C.pdf?sequence=1&isAllowed=y
5	Журавка О. С., Босак І. Л., Кубах Т. Г., Мордань Є. Ю. Аналіз та прогнозування розвитку ринку добровільного медичного страхування в Україні. Вісник Сумського державного університету. Серія Економіка. 2022. № 2. С. 50-58. DOI:10.21272/1817-9215.2022.2-05
6	Fedir Zhuravka, Olena Zhuravka and Eugenia Bondarenko (2020). Voluntary health insurance as a source of funding for the health care system: the world's experience and Ukraine. Insurance Markets and Companies. 11(1). 61-80. doi:10.21511/ins.11(1).2020.07
7	Maggioni, M., & Turchetti, G. (2024). Fundamentals of the insurance business. Springer.
8	Журавка, О. С., Кожушко, І. О., & Рябушка, Л. Б. Процес управління страховим портфелем страхової компанії. Проблеми сучасних трансформацій. Серія: економіка та управління. 2023. №9. https://doi.org/10.54929/2786-5738-2023-9-08-02
9	Zhuravka, O., Medvid, A. & Zhuravka, A. (2023). Current trends in insurance market digitalization. Visnyk of Sumy State University. Economy Series, 7(2), 24–31. https://doi.org/10.21272/1817-9215.2023.2-03
10	Juhaszova Z., Marci A., Zhuravka O., Sidelnik N., Boyko A., Vasylieva T. Modeling the structural relationships between the dynamics of agricultural insurance, the agrarian sector and the level of food security in Ukraine. Financial and Credit Activity: Problems of Theory and Practice. 2023. 4. С. 230-244. DOI: https://doi.org/10.55643/fcaptp.4.51.2023.4113
Інформаційні ресурси в Інтернеті	
1	Журнал «Страхова справа» (електронна версія) – URL: http://forinsurer.com

2	Офіційний сайт Національного банку України – URL: https://bank.gov.ua/ / Показники діяльності страхових компаній https://bank.gov.ua/ua/statistic/supervision-statist/data-supervision
3	Статистика страхового ринку – URL: https://forinsurer.com/stat
4	Рейтинг страхових компаній України – URL: www.insurancetop.com
5	Офіційний сайт Державної служби статистики України – URL: http://www.ukrstat.gov.ua/
6	Офіційний сайт Верховної Ради України – URL: www.rada.gov.ua
7	European Insurance – Key Facts. – Electronic source. – URL: http://www.insuranceeurope.eu
8	European Insurance in Figures. – Electronic source. – URL: http://www.insuranceeurope.eu
9	Атестований курс «Страхові послуги» в системі дистанційного навчання. – URL: https://dl.sumdu.edu.ua/author/tree/3173/show
10	Навчальні матеріали з курсу «Страхування», розміщені на навчальній платформі MixSumDU.– URL: https://mix.sumdu.edu.ua/teach_class/plan/4640
11	Global Insurance Market Trends.(2024), OECD https://www.oecd.org/en/publications/globalinsurance-market-trends-2024_5b740371-en/full-report.html
12	Офіційний сайт Ліги страхових організацій України. URL: https://uainsur.com/
13	Офіційний сайт Національної Асоціації Страховиків України. URL: https://www.nasu.com.ua/
14	Огляди світових ринків страхування. URL: https://insurancetop.com/markets
15	Про страхування : Закон України від 18 листопада 2021 ро-ку №1909-IX. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1909-20#Text .

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№ з/п	Програма навчальної дисципліни	Усього годин	Навчальна робота, аудиторних годин				Самостійна робота здобувача вищої освіти за видами, годин					
			Усього, ауд. год.	Лекції	Практичні заняття	Лабораторні роботи	Усього, год.	Самостійне опрацювання матеріалу	Підготовка до практичних занять	Підготовка до лабораторних робіт	Підготовка до контрольних заходів	Виконання самостійних позааудиторних завдань
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
денна форма навчання												
1	СУТНІСТЬ, ПРИНЦИПИ ТА РОЛЬ СТРАХУВАННЯ	5	4	2	2	0	1	0.5	0.5	0	0	0
2	КЛАСИФІКАЦІЯ СТРАХУВАННЯ	5	4	2	2	0	1	0.5	0.5	0	0	0
3	СТРАХОВІ РИЗИКИ ТА ЇХ ОЦІНКА	5	4	2	2	0	1	0.5	0.5	0	0	0
4	СТРАХОВИЙ РИНОК	7.5	6	2	4	0	1.5	0.5	1	0	0	0
5	СТРАХОВА ОРГАНІЗАЦІЯ	7.5	6	2	4	0	1.5	0.5	1	0	0	0
6	ОСНОВИ АКТУАРНИХ РОЗРАХУНКІВ І МЕТОДИ ОБЧИСЛЕННЯ ТАРИФНИХ СТАВОК	7.5	6	2	4	0	1.5	0.5	1	0	0	0
7	ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ СТРАХОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	5	4	2	2	0	1	0.5	0.5	0	0	0
8	ОСОБИСТЕ СТРАХУВАННЯ	7.5	6	2	4	0	1.5	0.5	1	0	0	0
9	СТРАХУВАННЯ МАЙНА	7.5	6	2	4	0	1.5	0.5	1	0	0	0
10	СТРАХУВАННЯ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ	7.5	6	2	4	0	1.5	0.5	1	0	0	0
11	ПЕРЕСТРАХУВАННЯ І СПІВСТРАХУВАННЯ	5	4	2	2	0	1	0.5	0.5	0	0	0
12	РОЗВИТОК СТРАХОВИХ ВІДНОСИН І СТРАХОВОГО РИНКУ В ЗАРУБІЖНИХ КРАЇНАХ	5	4	2	2	0	1	0.5	0.5	0	0	0
Контрольні заходи												
1	екзамен	30	0	0	0	0	30	0	0	0	30	0
Індивідуальні завдання												

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1	курсова робота	30	0	0	0	0	30	0	0	0	0	30
2	інші індивідуальні завдання	15	0	0	0	0	15	0	0	0	0	15
<i>Всього з навчальної дисципліни (денна форма навчання)</i>		<i>150</i>	<i>60</i>	<i>24</i>	<i>36</i>	<i>0</i>	<i>90</i>	<i>6</i>	<i>9</i>	<i>0</i>	<i>30</i>	<i>45</i>